

ȘTEFAN CRISTOFOR STOIKA DE ALZO-VENICZE ÎN ISTORIA ȚĂRII ROMÂNEȘTI

S-a născut în anul 1808, la data de 8 noiembrie de sfinții Arhangheli Mihail și Gavril, în orașul Lipova. A fost primul fiu al lui Cristofor Stoyka, general și nobil de Alzo-Venicze și al doamnei Rebeca Roczony (Roșoni). Atât el cât și fratele lui mai mic, Dimitrie Cristofor Stoika, aveau să părăsească zona Banatului și să se stabilească, Ștefan în Țara Românească și Dimitrie în Moldova, cu preocupări diferite, amândoi punându-și amprenta, hotărâtor asupra vremurilor pe care le-au trăit.

Ștefan Cristofor Stoika a făcut primele studii la Școala din Lipova, apoi la Timișoara și în final, ca fiu de nobil, la Școala Tireziană de cadeți din Viena. În anul 1830 a venit în Țara Românească, având pregătire militară, a intrat în armată în polcul al treilea (Regimentul 3) care era compus din panduri, comandat de Polcovnicul (colonel) Ioan Solomon. Tot atunci, lua ființă armata noastră națională sub conducerea generalului Paul Kisseleff. Polcurile, ca formă de organizare a armatei, au fost înființate de Vodă Grigorie Ghica la 1823, nucleul lor fiind format din pandurii care luptaseră contra turcilor alături de armatele rusești la Băilești, Cireși, Schela Cladovei și Calafat.

În anul 1834 rușii s-au retras din țară iar la domnie a venit spătarul Alexandru Ghica devenind prinț al Țării Românești. Datorită meritelor sale, Ștefan Cristofor Stoika a fost înaintat în grad de locotenent (porucic) numit de prințul domnitor Adjutant Mare.

S-a căsătorit cu prima sa soție, Maria, fiica paharnicului Constantin Bibescu cu care a avut un fiu Alexandru, care a murit în anul 1835, iar după un an și mama sa.

La 1838 este înaintat căpitan, trecut în Marele Stat Major, pregătit să-l însoțească pe spătarul Mihalache Ghica ce urma să plece cu un batalion de infanterie (pihotă) în Asia Mică să-i ajute pe turci în războiul purtat de ei contra lui Mehmet Ali. Între timp, sub comanda lui Ibrahim Pașa, fiul lui Mehmet Ali a înfrânt armata sultanului; astfel că armata noastră nu a mai trimis nici un ajutor statului suzeran, Turcia. Pe 21 mai 1844, s-a căsătorit cu Zoe, fiica Marelui Clucer Ispas Făgărășanu, originar din Ținuturile Făgărășului. Din această căsătorie au rezultat 19 copii din care parte au murit la diferite vârste; au rămas în viață, până la vârste înaintate cinci băieți și patru fete. Un episod aparte s-a petrecut în anul 1848, după luptele din Dealul Spirii, dintre garnizoana de pompieri și turci. În calitate de maior în Stabul Oștirii (Marele Stat Major) a mutat casa de bani a armatei de la Dejtvă (Ministerul de Război) la el acasă; după intrarea trupelor ruse aceasta a fost adusă înapoi. Comandantul rus crezând că turcii jefuiseră banii și depozitele armatei a ocupat o parte din capitală. Cu abilitatea ce o avea, cunoscându-i atât pe Omer Pașa cât și pe comandantul rus Ludera, a aplanat un conflict care putea degenera. După intrarea turcilor în țară, în locul guvernului provizoriu, care a luat locul părăsit de domnitorul Bibescu, a însărcinat pe Caimacan pentru numirea lui Constantin Cantacuzino (Bădiță). Acesta din urmă a făcut apel la Ștefan Cristofor Stoika să parleză cu Omer Pașa, fost ofițer austriac renegat, amândoi cunoscând limba germană. Astfel au încetat ostilitățile dintre trupele turcești și cele române recunoscându-se starea

de fapt existentă. În semn de prețuire, Înalta Poartă l-a decorat cu Ordinul Nișham-Ilftihar (Ordinul Gloriei) cu briliante.

În anul 1849 a fost însărcinat de guvernul român să conducă trupele austriece peste munți, în Transilvania, pentru ca împreună cu un corp al armatei ruse să împresoare armata insurgenților unguri comandați de generalul Gheorghy care-și desfășura trupele spre Târgu Jiu și Petroșani. În urma acestor operațiuni armata insurgenților a fost silită să capituleze. Împăratul Frantz Iosef îl decorează pe Ștefan Cristofor Stoika cu Coroana de Fier clasa a III-a care îi conferea și titlul de nobil. Această distincție a fost reconfirmată de către Domnitorul Barbu Dimitrie Știrbei ca PORUNCĂ către oștirea românească, apărută în numărul 101 din anul 1849 al Buletinului Oficial al Principatului Țării Românești: „Decorația Ordinului Coroanei de fer clasul al 3-lea, care s-a dăruit Maiorului Stoika de către Maiestatea Sa Împăratul Austriei, pentru slujbele ce a săvârșit în favoarea armii austriece ce se retrăsese aici în principat, Domnia Mea poruncim purtarea acestii decorații de către zisul Maior. (Urmează iscălitura Mării Sale) No. 111 , anul 1849, Octombrie 29”.

Кътре Оштіrea Ромънеаска.
Декорація ординали Короаней де фер
класа ал 3-леа, каре с'а дăруит Майорелі
Стоика де către Майестатea Са Императeа
Аустрии, пентре салжеле че а салдăруит
пу еанорса арміи аустрианеелі че се ретра-
сесе аісі ын прінципат, Домния Меа по-
рунчим портarea ачестии Декорації де către
зісаа Майор.
(Урмеазă Іскалітура Мării Сале).
Но. 111, анал 1849, Октомбріе 29.

La 1850, a fost înaintat la gradul de colonel iar în anul 1854, sub domnia principelui Barbu Știrbei, a fost numit Dejavnăi Stab Ofițer (Șeful Marelui Stat Major Român). În această calitate a început reorganizarea armatei române pe principiile însușite la școala austriacă. A inițiat proiectul prin care potecașii, înființați prin Regulamentul Organic, au fost transformați în grăniceri; aceștia au servit la înființarea regimentelor de dorobanți care au luat apoi parte la Războiul pentru neatârnamare, primind porecla de curcani. Grănicerii de pe Dunăre purtau gulere și epoleți roșii iar cei de pe munte gulere, epoleți și fundul căciulii, verde. Cu ocazia alegerii prințului Cuza, pe 24 ianuarie 1859, l-a sfătuit pe Spătarul Vlădoianu să se ferească a face jocul politic al străinilor care urmăreau vărsare de sânge și dezordine socială. Încă din anul 1857, Ștefan Cristofor Stoika mergea, în fiecare vară, la Borsec (Transilvania) fiind în contact cu Unioniștii Moldoveni, ca urmare a însărcinării exprese date de către prințul Alexandru Ghica, care era caimacan în acea vreme. Cu această ocazie și-a pus în valoare, cu prisosință, rolul lui de diplomat abil, servind cauza unioniștilor. După serviciul de 30 de ani în Armata Română, unde a lucrat cu însuflețire, ca un bun român, în ianuarie 1860 a părăsit armata nemulțumit de spiritul care se introducea în armată.

În anul 1861, a fost ales Primar al Bucureștiului, funcție în care a probat calitățile lui de patriot, de o cinste și o neobosită energie pentru a moderniza Instituția Primăriei. A fost primul primar al Bucureștiului, în accepțiunea actuală, între anii 1861 - 1865. În această calitate a clădit manutanțe pentru a stăvili specula brutarilor, a organizat administrația pe principiile armatei pentru a elimina necinstea și delăsarea, a organizat un bal la Teatrul Național, (un eveniment deosebit pentru acele vremuri) pentru a arăta populației, cât și celor din afară, că și capitala îl apreciază pe domnitorul Cuza, calomniat în acea vreme. A luat parte, ca primar, în 1864, la Comisia Înaltă, prin care se dădea pământ țăranilor clăcași ca rezultat al Plebiscitului organizat în acel an. Tot în același an a cumpărat moșia din Urziceni dezrobind pe clăcași, anticipând astfel legea împroprietăririi.

În 1865 a fost ales senator în Colegiul de Ialomița și Președintele al Consiliului județean; senator a fost ales pe viață.

A ctitorit biserica din Urziceni unde, în pronas, se află mormintele lui și ale soției Zoe. La 12 iulie 1878 a încetat din viață la Urziceni în urma unui anevrism lăsând în urmă o soție neconsolată, cu 14 copii, unii încă mici.

Ca membru al Societății filarmonice, și nu numai, a scris o serie întreagă de opere, parte originale ori traduceri din Shakespeare ori Victor Hugo. Activitatea pe tărâm literar a lui Ștefan Cristofor Stoika este reliefată în diverse documente precum: Contribuțiuni la Bibliografia României de Gh. Adamescu; Paul Cornea Originile romantismului românesc, apărut în 1972, în Cronica Bantului, ediție de Damaschin-Mioc, 1969, sau consemnări ale unor autorități literare precum V. Cârlova, C. Negruzi, Costache Caragiale.

Din scrierile autorului pot fi amintite: diferite articole literare apărute în Foaia pentru minte, 1842-1843; Fata neguțătorului, nuvelă istorică, 1842; Negustoreasa, nuvelă, 1842; Amorul la locul osândeii, menționat în periodicul Curier de ambele sexe, apărut între 1837-1838; Ochii amorezei; Moartea lui Caesar, de Shakespeare, traducere 1844; Emilia Galotti, Ziua de pe urmă a unui osândit la moarte, traducere din Victor Hugo, 1839. Viața și activitatea lui Ștefan Cristofor Stoika este indisolubil legată de perioada deosebit de zbuciumată a istoriei noastre, premergătoare făuririi statului național unitar modern.

Astfel în periodicul Războiul, redactor Gr. H. Grandea, 1877-1878, nr. 361, scrie: „Colonel Ștefan Stoika (Cristofor, n.a.) în vârstă de 66 de ani (70 ani n.a.) a încetat din viață la Urziceni, miercuri 12 iulie. Moartea i-a fost repede, în urma unui anevrism. A lăsat o mulțime de manuscrise, între care, Istoria Temisanei care va răspândi multă lumină asupra trecutului nostru.

Moartea acestui veteran al armatei și mișcării noastre politice și naționale, este adânc regretată de toți cei care au cunoscut eminențele lui calități”.

Trebuie să amintesc faptul că, pe lângă deosebitele calități dovedite în multiplele funcții și delegări, date de către conducătorii statului român, îndeplinite în mod strălucit, urmașii săi, avându-l drept pildă, au dus mai departe cu cinste idealurile și conduita ireproșabile ale familiei Stoika.

Astfel, pe lângă bunicul meu patern Ștefan Titus Stoika, s-au remarcat: Nicolae Stoika, general; Ștefan Ștefan Stoika, general (Ștefu); August Ștefan Stoika, colonel, veteran al războaielor 1913, 1916-1919, scriitor; Victor Ștefan Stoika a luptat în detașamentul condus de Garibaldi la Orleans și proclamarea Comunei din Paris (1871), apoi în Italia 1875, Armata Franceză 1876 și Războiul de Independență 1877- 1878; Traian Stoika, colonel; N.N. Stoika (membru corespondent al Academiei Române, Directorul Bursei) și lista se poate întregi cu alți membri pe linie maternă dar și cu descendenții acestora.

Prezentul articol a avut ca sursă de informații “Stăbuni - bunici -părinți - copii -nepoți” 1972, deșus de unchiul meu Titus Stoika la Academia Română.

LAURENȚIU FLORIAN STOICA